

dag -49I

In de wachtkamer van de eerste hulp stond *Je Zal Het Maar Hebben* aan. Michiels hoofd was opgezwollen, zijn ogen klein. Hij had geen kaaklijn meer, maar een stierennek, zo'n nek die doorloopt in je gezicht.

We werden naar een kamertje gebracht. 'Hé, een bekend gezicht!' zei een verpleegkundige verrast. 'Jij was tot het einde op het buurtfeest, toch?' Michiel knikte. Ze woonde een straat verder en feestte zelf ook door, op dat buurtfeest.

Een stamelende jongen wisselde haar af. Ik zou het geloven als hij zou zeggen dat hij vijftien was, maar het was de coassistent. Samen met een arts stelde hij honderd vragen. Er werd bloed afgenomen, een hartfilmpje gemaakt, zuurstof gemeten, een CT-scan aangevraagd.

Michiel en ik zaten samen op het bed. Hij had een zuurstofslang in zijn neus. Een infuus in zijn linkerhand, een hartslagmeter aan zijn rechterwijsvinger. De bloeddrukmeter om zijn bovenarm pompte zichzelf om de zoveel tijd op en liep dan ratelend leeg.

Mijn buik knorde. Ik liep door het uitgestorven ziekenhuis naar de kantine en staarde naar de vitrine. Het enige vegetarische dat ze hadden, was friet. De mayonaise kostte extra. De friet was te heet en te zout maar ik werkte het binnen vijf minuten naar binnen. Ik haastte me terug door de lege gangen.

De arts en de coassistent kwamen binnen. Ze knikten

woordloos naar ons, met een voorzichtige glimlach, deden de schuifdeur en het gordijn dicht. Michiel en ik keken elkaar aan en wisten: dit werd een slechtnieuwsgesprek.

De arts begon meteen, met woorden als grote massa, opties, gezwel, zwezerik, lymfeklierkanker. Ik dacht dat een zwezerik iets was wat je kon eten en hoorde daardoor niet goed wat ze nu echt zeiden.

Heel snel waren we weer alleen. Heel alleen met heel veel vragen.

‘Nu stopt alles even,’ zei Michiel.

Mijn borst klopte. Mijn hart bonsde eruit en mijn borsten knapten. Ik moest naar huis om Kaat te voeden, Michiel moest in het ziekenhuis blijven. In het donker reed ik weg van hem. Naar ons huis, waar we net een paar maanden woonden. Waar al wel plinten lagen, maar waar nog niks aan de muur hing, waar de trap nog geverfd moest worden en Kaat nog in een wiegje naast ons bed sliep.

Kaat weigerde voor het eerst de borst. Ik denk dat ze zelfs met haar vier maanden deze grootsheid voelde. Met lekkende ogen en lekkende borsten maakte ik een fles. Mies lag in bed en hilde. Alsof ook zij iets merkte. Ik hielp Mies op haar potje, ging naast haar zitten en gaf daar, op de dichtgeklapte wc, Kaat de fles.

23.26, app van Michiel:

Ik hou zo van jou en van die twee.

23.27, app van Michiel:

Dit is echt zo’n pech.

dag 2

19.05, app van mij:

Ga jij vanavond? Ik wil misschien toch wel...

19.05, app van Sjoerd:

Ja ik ga alleen als jij gaat.

Alleen trek ik het denk ik niet.

19.06, app van mij:

Ik kan t alleen ook niet. Ik leg straks de meisjes in bed en maak dan een beslissing, oké?

19.06, app van Sjoerd:

Prima

19.55, app van mij:

Laten we het doen. We kunnen wel wat positieve vibes gebruiken. Zullen we elkaar dan daar om 21.00 zien?

19.55, app van Sjoerd:

Deal. Zie ik je dan en daar

20.41, app van mij:

Ik ben n beetje zenuwachtig.

20.48, app van Sjoerd:

Ik ook

Frank vangt ons op bij de backstage, twee glanzende paarse all-areapolsbandjes in zijn hand. Zo meteen speelt Michiels oude band Dodecahedron hier op het Roadburn Festival.

Michiel stapte al voordat hij ziek werd uit de band, een vriend van hem nam zijn rol als frontman over. Deze festivalavond staan er hier alleen maar bands van vrienden, en Dodecahedron is de afsluiter.

Frank loodst ons achterlangs de zaal in. Bij de zijkant van het podium lopen we tegen William aan, de zanger van Dodecahedron. Met grote ogen kijkt hij ons aan, een paar seconden blijft hij doodstil staan. Dan pakt hij me vast en zegt: 'Laat je alsjeblieft niet zien aan de rest van de band, dan kunnen ze niet meer spelen.'

Sjoerd en ik halen diep adem voordat we de zaal in lopen. Het is stampvol, een grote dampende zwarte massa. Het is zo donker dat weinig mensen Sjoerd en mij herkennen als 'de broer en weduwe van' als we door de mensenzee waden. In het midden blijven we staan. Het wordt nog donkerder, William staat minutenlang met wijd gespreide armen op het podium. Het dissonante geborrel wordt harder en geblakerde metal golft over de menigte. Om mij heen bewegen alle zwartgeklede metalheads schreeuwend mee met de muziek, tranen stromen door de baarden. Nog nooit zag ik zoveel mensen treuren en roepen tegelijk. Bier wordt als vanzelf bijgevuld, er worden grote armen om mij heen geslagen, baarden kietelen tegen mijn wang, het voelt zo erg samen, na zo lang alleen, dat ik me volledig mee laat voeren in deze donkere burcht vol liefde.

00.13, app van Sjoerd:

Veilig thuis??

00.36, app van mij:

Veilig thuis in Gemonde. Fijn om daar net met jou te zijn Sjoerd.

Wat een warm emotionele-baarden-bad.

dag 3

Het enige wat ik niet kan opschrijven: hoe ik Mies en Kaat op schoot trek en vertel dat hun vader is overleden.

dag 4

Er komt een spuuglelijk gedicht op de kaart. Sommige mensen denken dat Michiel het zelf heeft geschreven, ik weet zeker van niet: Michiel schreef geen teksten in het Nederlands, laat staan in het Oudnederlands. Zijn familie luistert niet naar mijn bezwaren en ik ben op van alle keuzes. Van welk handvat er op de grafkist moet komen tot de playlist van de afscheidsdienst tot wie er een uitnodiging krijgt omdat er maar 135 zitplekken zijn tot waar we snel buttons kunnen laten maken in plaats van bidprentjes tot welk drankenarrangement we willen tot waar een bedje voor Kaat kan staan zodat zij ook haar middagslaapje kan houden tot wat ik in godsnaam moet gaan zeggen tot of mijn spaarrekening toereikend is voor dit afscheid.

dag 5

Vannacht hilde Kaat maar één keer. Ze mompelde zachtjes ‘papa’, draaide zich om en sliep verder. Bij het ontbijt zegt ze voor het eerst ‘mama lief’ terwijl ze haar armpjes

naar me uitstrekt. Dit meisje van anderhalf, zo klein en zo zonder vader.

Mies mag op school een tafeltje voor Michiel maken, op de gang van haar kleuterklas. Een plek met een foto van Michiel, een kaarsje, een boekje waar andere kinderen of ouders iets in kunnen schrijven. We nemen een foto mee waarbij Mies op Michiels schouders zit, de juf zorgt voor de rest. Achter op de fiets naar school tikt Mies op mijn rug: 'Maar mama, moet ik dan de hele tijd op de gang zitten vandaag?'

Op het schoolplein kijken andere ouders. Er wordt veel gekeken en niks gezegd. Totdat de moeder van Sem het plein op stormt. Ze ziet me en de tranen springen uit haar ogen. 'Ik vind het ZO erg!' roept ze. Langzaam stromen wat andere ouders toe.

Een vader neemt me zonder te vragen apart: 'Ik heb het er al met de juf over gehad. We denken dat het heel goed is om binnenkort een avond te houden hier op school. Niet nu natuurlijk, niet nu meteen, maar we moeten niet te lang wachten.' Hij houdt een betekenisvolle pauze en gaat dan verder met zijn betoog: 'We nodigen alle moeders uit en houden een vrouwenkring. Een kring zodat jij je gedragen voelt en je verhaal kwijt kunt. Dat je kunt communiceren op hartniveau, niet op dat hoofdniveau. Dat je je kunt openstellen, zonder oordeel, en kracht kunt halen uit elkaar. Mijn vrouw vond dit ook een heel goed idee. Denk er maar over na.' Hij kijkt me indringend aan en loopt het schoolplein af met kaarsrechte rug.

Ik pak mijn telefoon om het Michiel te appen maar bedenk pas als ik die in m'n hand heb dat Michiel hier helemaal niet meer om kan lachen.

Thuis wachten de praktische zaken: sleutels van het rouwcentrum die opgehaald moeten worden, draaiboeken voor de begrafenis, thuiszorgmappen die ingeleverd moeten worden en bloemen, oneindig veel gebrachte bloemen.

Als Mies van school komt, is ze boos. Ze rent, slaat en bijt en schreeuwt. Ik hou haar tegen: 'Je mag ook boos zijn, Mies. Maar je mag me geen pijn doen. Niet bijten.' Mies gaat door. Ze neemt een aanloop en springt op me. 'Stoppen!' roep ik.

Mies stopt een moment en zegt totaal helder: 'Mijn boos is nog niet op.' Ze rent weg, neemt een aanloop en komt met haar vuist in de lucht op me af: 'Aanvalluuuuuhhhh!'

dag -484

De diagnose was er: diffuus grootcellig B-cellymfoom. Een gezwel van 10 bij 17 centimeter rond Michiels borstbeen, categorie 2. Een agressieve vorm, wat betekende dat het snel gegroeid was, maar waarschijnlijk ook snel zou kunnen slinken.

Er werd gestart met chemo, acht keer met steeds drie weken ertussen.

dag -488

Mies maakte een tekening met de stiften die ze vorige maand voor haar derde verjaardag kreeg. 'Voor papa,' zei ze erbij.

Ze at een fruithap en zei: 'Ik mis papa wel hoor.'

Nadat ze nog een partje mandarijn doorslikte, ging ze door: 'Ik denk dat papa ons ook mist.'

Het kraakte in mijn borstkast.

Die middag gingen Mies en ik naar het ziekenhuis. Mies had een blauwe trui aan met twee grote ogen erop, daaronder een rits. Als je de rits opentrok, kwam er een tong uit.

Michiel lag op bed, Mies trok de gordijnen rondom dicht. Ze stond erachter en riep hard: 'Het toneelstuk gaat nu beginnen. Hierrrrrrr komt de prinses!' Ze sprong door de gordijnen heen.

We reden terug naar huis door de sneeuw. Ik kneep met mijn handen het stuur fijn. Om niet te slippen en om niet gek te worden. Alle auto's reden net zo langzaam als wij. Net of de wereld even met ons mee vertrapte.

dag -487

We hadden meer bloemen dan vazen.

dag 6

Mies gaat niet naar school vandaag. We kneuterden de ochtend door. De begrafenisondernemer heeft houten vlinders meegenomen die we op de kist kunnen schroeven. Kaat stopt haar vingers in alle bakjes verf en smeert enthousiast de vlinder vol. Haar knuistjes zijn even gekleurd als het hout. Mies houdt geconcentreerd haar kwast vast, spoelt hem steeds af als ze een nieuwe kleur kiest.

'Zoooo, hoe jij lekker niet naar school vandaag?' De bakkersvrouw kijkt Mies stralend aan. 'Altijd lekker hè, zo'n spijbeldag.'

We lopen door naar het speelbootje bij ons om de hoek. Mijn zus komt net aangefietst. Sanne zwierd Mies door de speeltuin, ik zit daar op een bankje.

Vanavond kunnen mensen afscheid nemen van Michiel, bij het rouwcentrum. Mies twijfelt of ze wil gaan en ik weet niet of ik haar moet pushen. Ze blijft thuis bij Sanne, en ik rijd uiteindelijk naar de uithoek van Tilburg waar het afscheidshuis is. Het is een donkere zee van bebaarde vrienden in zwarte shirts op de parkeerplaats. Ik stap de auto uit en staar recht in de ogen van een vos. Hij staat midden op straat, naast hem een ekster. Heel rustig blijven ze staan, een dun duo, tegenover al die mannen.

Binnen is het klein en vol. Een bandlid van Michiel vraagt of hij me even apart kan spreken. 'Zeg het hier maar gewoon,' zeg ik vermoeid. Hij steekt een relaas af over zijn vriendin, hoe haar vader een tijd geleden overleed, dat zij het daar zo moeilijk mee heeft, dat het voor haar verwerking echt heel belangrijk is om ook bij Michiels afscheid te zijn. Ik kan me niet herinneren dat Michiel ooit iets vriendschappelijks over dit bandlid zei, laat staan over zijn vriendin. De jongen praat door, ziet niet dat ik allang ben afgedwaald, dat mijn hoofd dit niet aankan. Maar ik blijf staan en knik beleefd en begripvol en voor ik het weet heb ik toegezegd dat ook zijn vriendin in de overvolle afscheidszaal mag staan straks.

Michiel ligt in een kleine kamer. Op het tafeltje naast hem staat een foto van een van zijn reizen, een gewei dat hij daar vond, een zandloper. Zijn tas heb ik er tegenaan gezet. Mies en Kaat legden al eerder een knuffeltje naast hem.

Er staat al een tijd een jonge jongen naast Michiel. Ik loop binnen, vraag of het gaat. Hij kijkt me met waterige ogen aan, zonder te knikken. Vertelt hoe Michiel zijn leraar was, hoe hij tegen hem opkeek. Na een tijdje vraagt hij: 'Wie bent u eigenlijk?'

‘Zijn vriendin.’

‘Maar dan is dit voor u óók heel erg!’

Na anderhalf uur staat iedereen weer buiten op de parkeerplaats. Ik kijk nog een laatste keer bij Michiel. Deze dunne, gebroken man, die in niets meer lijkt op wie hij was. Ik voel nog een keer aan zijn te koude handen, zijn arm, zijn baard. Na de stamceltransplantatie waren die stugge haren ineens zacht geworden. Michiel niet, zijn haren wel.

dag 8

Kaat spuugde eerst haar eigen bed onder, daarna het mijne, daarna nog een keer zichzelf. Voordat de dag is begonnen, heb ik haar en de bedden al drie keer verschoond.

Mies neemt mijn humeur over en schopt me hard. Ik schreeuw, Mies schrikt. Ik bel mijn moeder:

‘Ik kan het niet alleen.’

Het is mijn grootste angst: dat ik dit niet kan. Niet alleen.

Mijn moeder rijdt met ons mee naar de natuurbegraafplaats. In de zaal hangt een groot scherm, waar de slideshow met foto’s van Michiel al op is gezet. Kaat kijkt omhoog en roept blij: ‘Papa!’

In het midden van de zaal hangen grote, witte bollen van vilt. Een soort cocons met licht erin. Alsof er toch nog nieuw leven kan ontspruiten op deze plek.

De wanden bestaan grotendeels uit ramen, waardoor je het bos ziet. Mies, Kaat en ik zitten vooraan. ‘Hé, een citroenvlinder!’ wijst Mies. Een koolmeesje verdwijnt in een gat in de schutting.